

Woonanalyse 2021

Contactpersoon

H.J. Janssens & T. van der Zanden

T 06 40891114

E hj.janssens@jeugdzhz.nl

Inhoudsopgave

Aanleiding, doel en beoogd resultaat, werkwijze.....	2
Leeswijzer.....	5
Deel 1: Huidige situatie en kansen voor de toekomst.....	6
I. <u>Logeer- en/of respijt</u> zorg.....	6
a. Huidig aanbod logeerszorg.....	6
b. Kansen en aanbevelingen vanuit verwijzers, aanbieders en cliëntvertegenwoordiging.....	7
II. <u>Pleegzorg</u>	8
c. Huidig aanbod pleegzorg	8
d. Kansen en aanbevelingen vanuit verwijzers, aanbieders en cliëntvertegenwoordiging.....	9
III. <u>Gezinshuizen</u>	10
e. Huidig aanbod GH.....	10
f. Kansen en aanbevelingen vanuit verwijzers, aanbieders en cliëntvertegenwoordiging.....	11
IV. <u>Overig jeugdhulpverblijf</u>	12
g. Huidig aanbod GH.....	12
h. Kansen en aanbevelingen vanuit verwijzers, aanbieders en cliëntvertegenwoordiging.....	12
Deel 2: Waar leidt bovenstaande toe?	13
b. Implicaties voor alle woontypen.....	13
c. Aanvullende adviezen.....	14
d. Wat hebben we hiervoor ingericht (miv 1 januari 2022)?	14
e. Wat gaan we hiervoor inrichten (vanaf 2022)?	15
Bijlage 1: Onderzoeksverantwoording	
Bijlage 2: Samenvatting adviezen en acties per stakeholder	

Aanleiding, doel en beoogd resultaat

De regio wil een passend aanbod aan woonvoorzieningen voor jeugdigen die een hulpvraag hebben waarbij wonen voorliggend is. Aan de ontwikkeltafels van segment Wonen is de gewenste ontwikkelrichting besproken. Een belangrijke ontwikkelrichting is het voorkomen uithuisplaatsingen door meer gebruik te maken van deeltijdvormen van hulp (bijvoorbeeld door het inzetten van logeer- en respijtzorg of deeltijd pleegzorg). Wanneer er alsnog sprake is van een uithuisplaatsing, dan moet de plek waar de jeugdige verblijft, goed aansluiten bij zijn of haar leefwereld. Hiervoor moet inzichtelijk worden gemaakt wat wij als regio moeten organiseren aan capaciteit en typen woonvoorzieningen voor een uiteenlopende populatie.

Om deze reden heeft de SOJ een analyse uitgevoerd in het aanbod aan woonvoorzieningen in de regio. De woonanalyse wordt gebruikt als basis voor het schrijven van de definitieve inkoopstukken 2022. Een regionaal plan waarin duidelijk is wat wij als regio moeten organiseren aan woonvoorzieningen. Een van de beoogde effecten van dit plan is dat geboden hulp beter moet aansluiten bij de leefwereld van de jeugdige. Uiteindelijk met als beoogd effect minder uithuisplaatsingen, minder doorplaatsingen.

Werkwijze

Door middel van de woonanalyse willen we inzicht in het huidige aanbod, de populatiekenmerken van gebruikers en de spreiding van de woonvoorzieningen en dergelijke. Om te kunnen bepalen welke woonvoorzieningen we moeten organiseren als regio, is een breder inzicht nodig. Hiervoor onderscheiding we vier woontypen. Het onderscheid in de woontypen is uitsluitend gemaakt om de woonanalyse gestructureerd op te zetten. Het gaat om onderstaande woontypen:

1. Logeer- en/of respijtzorg;
2. Pleegzorg;
3. Gezinshuizen;
4. Overig jeugdhulp verblijf zoals KTC en fasehuizen.

Voor het beschrijven van het onderscheid tussen de vier woontypen, maken we als hulpmiddel onder andere gebruik van de componenten van residentiele jeugdzorg van Boendermaker en Van Yperen (Boendermaker et al., 2013; Van Yperen, 2010). Zij onderscheiden de volgende componenten:

- a. *Verzorging*; zoals het bieden van een slaapplek, voeding, medische en tandheelkundige zorg en veiligheid. Het betreft de basisvoorwaarden voor een 'gewoon' leven.
- b. *Dagelijkse opvoeding en begeleiding*.
- c. *Specifiek opvoeden*; het op de problematiek van de individuele jeugdige afgestemde methodisch handelen, gebaseerd op een behandelplan, zoals het geven van consequente feedback en individuele gesprekken.
- d. *Behandeling*; de inzet van individuele en groepsinterventies.

Per woontype bekeken we welke van de vier onderdelen worden geboden binnen het woontype.

1. *Logeer- en/of respijtzorg*; verzorging, dagelijkse opvoeding en begeleiding en periodiek specifiek opvoeden.
2. *Pleegzorg*; verzorging en de dagelijkse opvoeding en begeleiding
3. *Gezinshuizen*; verzorging, dagelijkse opvoeding en begeleiding en periodiek specifiek opvoeden.
4. *Overig jeugdhulp verblijf zoals KTC en fasehuizen*; verzorging, dagelijkse opvoeding en begeleiding en periodiek specifiek opvoeden.

Tevens gebruikten we voor de woonanalyse bestaande informatie over uitstroomprofielen¹ om gericht te kunnen vragen naar wat de ervaringen zijn per uitstroomprofiel. Het gaat om de volgende uitstroomprofielen:

1. *Zelfstandig na verblijf in de jeugdzorg*; Jongeren met een jeugdzorggeschiedenis met als grootste oorzaak verstoorde interactie tussen ouder en kind. Vaak is er sprake van hechtingsproblematiek, trauma en verstoorde familiebanden. Perspectief: Deze jongeren hebben het vermogen om te kunnen profiteren van de geboden hulpverlening en hebben dit ook gedaan. Zij zijn er klaar voor om op eigen benen te staan.
2. *Zelfstandig met ambulante ondersteuning*; jongeren met doorgaans intensieve jeugdzorgtrajecten die nu redelijk stabiel zijn. Er kan sprake zijn van uiteenlopende problematiek zoals psychische klachten, persoonlijkheidsproblematiek, hechtingsproblematiek, licht verstandelijke beperking, ASS, etc. Deze jongeren hebben zichzelf herpakt en geprofiteerd van de geboden hulpverlening en zijn klaar voor de stap richting zelfstandigheid, mits zij voldoende begeleid worden.
3. *Beschermde woonomgeving noodzakelijk*; Jongeren met doorgaans een forse hulpverleningsgeschiedenis die begeleiding nodig hebben bij zelfstandig functioneren. Er kan sprake zijn van uiteenlopende problematiek zoals persoonlijkheidsproblematiek, middelengebruik, hechtingsproblematiek, licht verstandelijke beperking, ASS, trauma, etc. Deze jongeren hebben gezien hun problematiek meer tijd nodig dan leeftijdsgenoten om uiteindelijk zelfstandig te kunnen functioneren. Van sommigen van deze jongeren is de verwachting dat er altijd een vangnet van professionele hulpverlening nodig gaat zijn.
4. *Specialistische woonvraag maar geen WLZ indicatie*; Jongeren met doorgaans een forse hulpverleningsgeschiedenis die begeleiding nodig hebben bij zelfstandig functioneren. Er kan sprake zijn van uiteenlopende problematiek zoals persoonlijkheidsproblematiek, hechtingsproblematiek, ASS, trauma, etc. Van deze jongeren is de verwachting dat zij langdurig ondersteuning en begeleiding nodig hebben en dit niet geheel zelfstandig kunnen wonen. Zij

¹ Uitstroomprofielen zijn vier categorieën waar jeugdigen mogelijk naar uitstromen na hun verblijf in jeugdhulp. In de regio Midden – Holland zijn in 2018 uitstroomprofielen geformuleerd in samenwerking met een ervaringsdeskundige jongere van ExpEx, het expertiseteam complexe zorg van JBW en een gemeenteambtenaar. De uitstroomprofielen zijn, gebaseerd op de verschillende zorgbehoeften die jongeren kunnen hebben die de jeugdzorg verlaten. Voor meer informatie: Publicatie "Van geen plek naar eigen stek", Gemeente Gouda, juli 2019.

zijn gebaat bij stevige structuur en duidelijkheid en hebben meer tijd nodig dan leeftijdsgenoten om zaken aan te leren.

1.1.1 Dataverzameling

We hebben zoveel mogelijk informatie uit eigen data gehaald per woontype. Denk hierbij aan cliëntaantallen, trends, gemiddelde kosten en het verwijsgedrag per woontype. In eerste instantie is gebruik gemaakt van de facturatiegegevens uit Zorg in Natura (hierna: ZIN). Er is tevens gekeken naar de PGB verstrekkingen. Hieruit kwamen geen bijzonderheden die van invloed zijn op de uitkomsten van deze woonanalyse.

Naast kwantitatieve data vonden ook gesprekken plaats met verschillende stakeholders zoals de verwijzers, de aanbieders en cliëntvertegenwoordigers. Ten eerste is gesproken met de verwijzers; de Stichting Jeugdteams en Gecertificeerde instellingen (GI's). Met hen is gesproken over voor welke type jeugdigen moeilijk een passende plek te vinden is en waarom.

Vervolgens spraken we met aanbieders per woontype over thema's uit de vragenlijst. Thema's zoals in- en uitstroom, de inhoud van bepaalde begeleiding en wat voor expertise gemist wordt bij de aanbieders zelf. Naast de verwijzers en de aanbieders, spreken we ook met cliëntvertegenwoordigers die ervaring hebben met woonvoorzieningen. Door de ervaringen van voormalig cliënten/ouders mee te nemen, verwachten we mogelijke blinde vlekken bloot te leggen. Daarnaast ontving elke (gecontracteerde) aanbieder een vragenlijst die hulp levert binnen het segment Wonen. De vragenlijst is bedoeld om kwalitatieve informatie te vergaren die we niet uit onze eigen data kunnen halen. Zoals bijvoorbeeld redenen waarom cliënten buiten de regio zijn geplaatst. De verdere onderzoek verantwoording vindt u in bijlage 1, inclusief de vragenlijst.

De uitkomsten vragenlijsten en gesprekken zijn besproken met formele en informele cliëntvertegenwoordigers om te bezien in hoeverre zij zich erin herkenden. Ook signalen vanuit de omgeving en de ontwikkeltafels zijn meegenomen. Evenals het leerrendement uit de doorbraakaanpak² van de Gecertificeerde Instellingen (hierna: GI). Overige onderzoeksverantwoording is na te lezen in de bijlage 1.

Dit onderzoek heeft zich voornamelijk gericht op die voorzieningen, waar de woonvraag van de jeugdige de dominante ondersteuningsvraag is. De verblijfsvoorzieningen waar behandeling de dominantie vraag is, zijn in deze analyse niet meegenomen.

² Naar aanleiding van inspectierapport van de IGJ is de afgelopen maanden met de Gecertificeerde Instelling een intensief traject doorlopen om hen te ondersteunen bij vastlopende casuïstiek en tegelijkertijd als regio te leren van deze casuïstiek. Hiervoor is gebruik gemaakt van de doorbraakaanpak: een methode om anders te kijken en anders te organiseren van bestaande hulp in complexe casuïstiek. De regio is hierbij ondersteunt door het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd. Op het moment van dit schrijven is de rapportage n.a.v. deze doorbraakaanpak nog niet definitief. De geleerde lessen zijn echter wel zo goed als mogelijk meegenomen in deze rapportage.

1.1.2 Leeswijzer woonanalyse

Disclaimer: de woonanalyse is bedoeld om een beeld krijgen bij het woonaanbod in de regio Zuid-Holland Zuid. Om middels de woonanalyse de ontwikkelopgave van jeugdhulpaanbieders, gemeenten en andere betrokkenen meer inhoud en richting te geven. Resultaten uit de woonanalyse zijn ene momentopname en gebaseerd op ervaringen vanuit verwijzers, aanbieders en cliëntvertegenwoordigers.

1. In deel 1 schetsen we hoe het huidige woonaanbod eruit ziet per woontype. Daarbij gaan we in op hoe aanbieders de gewenste situatie zien eruit per woontype.
2. Tot slot komen we in deel 2 terug op wat we als regio moeten organiseren om te komen tot een meer sluitend aanbod in woonvoorzieningen.
3. In Bijlage 1 is de onderzoeksverantwoording opgenomen.
4. In Bijlage 2 is een samenvatting opgenomen met alle adviezen en acties die voortkomen uit de woonanalyse.

Deel 1: Huidige situatie en kansen voor de toekomst

I. Logeer- en/of respijtzorg

1.1.3 Huidig aanbod Logeer – en/of Respijtzorg

Algemeen³

<i>Jaar</i>	<i>Aantal jeugdigen per jaar</i>	<i>Gemiddelde kosten per jeugdige per jaar</i>	<i>Kosten Logeren en/of respijtzorg totaal per jaar</i>
2018	83	€1.906	€158.190
2019	105	€3.096	€325.119
2020	122	€3.377	€412.010

Uit eigen data 2018 t/m 2020 is te herleiden dat met name op de logeer- en respijtzorg de aantallen cliënten en bijbehorende kosten toenemen. De woonanalyse laat zien dat er verschillende codes worden gebruikt door aanbieders om logeren te declareren. Er worden momenteel verschillende combinaties van codes gebruikt door aanbieders en hierin zijn olifantenpaadjes ontstaan. Hierom liggen de totale kosten hoger dan in bovenstaande tabel te lezen is.

Door aanbieders wordt aangegeven dat het tarief voor logeren niet rendabel is voor de complexer wordende doelgroep in logeer- en respijtzorg.

Toeleiding | Inhoud jeugdhulp | Uitstroom

Het aantal logeerplekken is schaars. Dit wordt zowel vanuit de verwijzers als vanuit de aanbieders aangegeven. Met name voor jeugdigen van 12 jaar en ouder en jeugdigen die moeite hebben om in een groep te functioneren. Vanuit de cliëntvertegenwoordigers is naar voren gekomen dat cliënten met name bij logeren het gevoel hebben te moeten "knokken" voor een logeerplek.

Over het algemeen wordt logeer- en respijtzorg binnen de regio ingezet. Elke aanbieder heeft vestigingen in de regio. Het betreft altijd deeltijd inzet bij logeren- en of respijtzorg. Sommige aanbieders leveren logeertzorg binnen logeergezinnen, anderen binnen logeerhuizen of logeeropvang. Dit onderscheid is niet uit de productcodes te halen. Het heeft de voorkeur om zoveel mogelijk gebruik te maken van gezinnen in plaats van een opvanglocatie. De capaciteit bij de aanbieders varieert van 4 tot 15 logeerplekken. Kleinschaligheid, inrichting en sfeer dragen bij aan het huiselijke gevoel.

In de vragenlijst is gevraagd naar waar jeugdigen naar uitstromen vanuit logeervoorzieningen. Alle uitstroombrofielen komen voor, alsmede uitstroom naar de WLZ komt vaker voor. In de vragenlijsten wordt overwegend vaker aangegeven dat de jeugdige uitstroomt passend bij uitstroom profiel vier:

³ In deze analyse hebben we voornamelijk alleen gebruik gemaakt van de data van gecontracteerde aanbieders. We weten dat dit type jeugdhulp ook relatief veel via een PGB verstrekking wordt ingezet.

specialistische woonvraag maar geen WLZ indicatie. Tevens wordt door enkele aanbieders aangegeven dat de doorstroom lastig kan zijn, omdat logeren vaak als positief wordt ervaren en jeugdigen en ouders niet perse willen dat het logeren stopt. Aanbieders werken allemaal met cliënttevredenheidsonderzoeken om hun dienstverlening te verbeteren.

1.1.4 Kansen en aanbevelingen vanuit verwijzers, aanbieders en cliëntvertegenwoordiging over logeer- en respijtzorg.

Eerder werd al aangegeven dat de plekken voor logeren schaars zijn voor sommige type jeugdigen. De respondenten zien mogelijkheden voor het uitbreiden van logeren door expertise in te vliegen. Aanbieders en gemeenten ontwikkelen in samenhang een tijdelijke groei in logeervoorzieningen. Met name voor jongeren van 12 jaar en ouder is nu vraag naar vormen van logeren. Daarbij is er specifiek vraag naar kleinschalige logeervoorzieningen, voor jeugdigen die minder functioneren in een groep.

Daarnaast moeten we voorkomen dat logeertzorg een voltijd-karakter krijgt. Aanbieders en verwijzers zien dat er een tendens gaande is waarbij logeertzorg verandert in woonzorg omdat een ander passend aanbod ontbreekt. Terwijl de ambitie juist is om meer deeltijdvormen van wonen beschikbaar te maken. Hierin bestaat een aandachtspunt.

II. Pleegzorg

1.1.5 Huidig aanbod pleegzorg

Algemeen⁴

Jaar	Aantal jeugdigen per jaar	Gemiddelde kosten per jeugdige per jaar	Kosten pleegzorg totaal per jaar
2018	695	€10.479	€7.282.753
2019	703	€11.208	€7.879.457
2020	692	€11.740	€8.124.365

Toeleiding | Inhoud jeugdhulp | Uitstroom

In de vragenlijst is gekeken naar de verhouding tussen binnen- en buitenregionale plaatsingen bij pleegzorg. De kinderen uit ZHZ worden zowel binnen als buiten de regio in pleeggezinnen geplaatst. Vooral bij netwerkpleegzorg kan het vaak voorkomen dat het netwerk (bijvoorbeeld familie) van een jeugdige zich buiten de regio ZHZ bevindt. Maar er zijn tevens pleeggezinnen binnen de regio.

Volgtijd-Deeltijd pleegzorg: Op dit moment is de verhouding tussen voltijd-pleegzorg en deeltijd-pleegzorg ongeveer 80/20. In de huidige situatie worden onderstaande knelpunten ervaren: Verwijzers gaven aan vaak direct al naar gezinshuizen te zoeken omdat pleegzorg te weinig beschikbaar is. Met name pleegzorg voor jeugdigen (vaker jongens) die ouder zijn dan 12 jaar. Daarom wordt gezocht naar alternatieven, de zogenaamde "second best" opties. Deze 'second best' opties kunnen ook binnen de regio zijn.

Begeleiding aan pleegouders en biologische ouders: Alle aanbieders van pleegzorg waarmee de regio overeenkomsten heeft afgesloten, begeleiden pleegouders. Deze begeleiding wordt – conform de handreiking van het VNG – uitgevoerd en betaalt uit het pleegzorgtarief. Vaak zijn er werkhandleidingen en/of trainingen voor ouders beschikbaar. Sommige aanbieders hebben aangegeven meer aandacht te willen besteden aan de biologische ouders.

Clienttevredenheid: De meeste aanbieders hebben aangegeven te werken met cliënttevredenheidsonderzoeken als vast onderdeel van hun aanbod. Een aanbieder noemt specifiek dat er gebruik wordt gemaakt van ExpeX; een netwerk van ervaringsdeskundige jeugdigen. Hierdoor worden jeugdigen ook betrokken bij doorontwikkeling van de dienstverlening.

Overgang 18- / 18+: De aanbieders van pleegzorg starten op 16,5-jarige leeftijd van het pleegkind met een traject om het vervolgetraject vorm te geven.

⁴ In deze analyse hebben we voornamelijk alleen gebruik gemaakt van de data van gecontracteerde aanbieders van ZIN.

Uitstroom: De uitstroom uit een pleegzorgtraject vindt plaats op alle vier uitstroomprofielen. Een aantal aanbieder benoemt dat pleegouders ook regelmatig betrokken blijven totdat er een passende vervolgplek is gevonden. Zij noemen dat dit positief werkt.

1.1.6 Kansen en aanbevelingen vanuit verwijzers, aanbieders en cliëntvertegenwoordiging over pleegzorg

Aanbieders en gemeenten ontwikkelen in samenhang een wervingscampagne om het aantal pleegzorggezinnen voor jeugdigen vanaf 12 te laten groeien. Tevens wordt er gekeken om meer mogelijkheden om deeltijdpleegzorg creëren, zodat uithuisplaatsingen voorkomen worden, bijvoorbeeld in logeergezinnen (zie ook logeren).

Er is bij enkele pleegzorgaanbieders behoefte aan het kunnen toevoegen van behandelexpertise, met name op het gebied van gedragsproblemen. Aanbieders van pleegzorg voegen GGZ deskundigheid toe aan hun multidisciplinaire team. En/of de individuele GGZ behandeling aan betreffende jeugdige, wordt meer in samenhang uitgevoerd met de pleegzorgbegeleiding. In sommige gevallen is snelle doorstroom naar specialistische behandeling wenselijk, hetgeen nu wordt aangegeven dat dit moeizaam verloopt.

Vanuit cliëntvertegenwoordigers kwam naar voren dat er bij zowel pleegzorg als logeren in een eerder stadium naar het netwerk moet worden gekeken. Met name dat er bij de verwijzers meer tijd voor zou moeten komen. Cliëntvertegenwoordigers hebben het idee dat zij nog beter geholpen zijn wanneer het netwerk eerder wordt betrokken omdat er dan toch meer mogelijk blijkt te zijn in het netwerk. Daarnaast kwam vanuit aanbieders vaker terug dat de mogelijkheden worden kunnen uitgebreid voor ouder- en netwerkbegeleiding. Om zo de kans op terugkeer naar huis te vergroten. Zeker in het eerste jaar. Er loopt al een aantal pilots op dit gebied.

Pleegzorg specifiek: meewerken aan pleegzorg monitor

Een belangrijk instrument binnen de pleegzorg is de zogenaamde pleegzorgmonitor. Met deze monitor worden pleegzorgbegeleiders geholpen om de ontwikkelingen van een pleegkind te volgen en de risico's op een breakdown te verkleinen. Er worden samen met de pleegouders en het pleegkind doelen opgesteld. Deze monitor wordt nog lang niet door alle aanbieders gebruikt. Om de cliënttevredenheid te meten wordt nu veelal gewerkt met een pleegouderraad. Het advies vanuit de pleegzorgaanbieders is om het verplicht te stellen om de pleegzorg monitor te gebruiken. Tevens is het advies om het gebruik van de pleegzorgmonitor op te nemen in de overeenkomsten voor 2022.

III. Gezinshuizen

1.1.7 Huidig aanbod Gezinshuizen

Algemeen⁵

Jaar	Aantal jeugdigen per jaar	Gemiddelde kosten per jeugdige per jaar	Kosten Gezinshuizen totaal per jaar
2018	86	€26.133,-	€2.247.474
2019	75	€34.852,-	€2.613.866
2020	91	€33.245,-	€3.078.033

Toeleiding | Inhoud gezinshuizenzorg | Uitstroom

Binnen of buitenregionaal: In de vragenlijsten is gevraagd naar de verhouding tussen binnen- en buitenregionale plaatsingen. Tevens is gevraagd naar de belangrijkste redenen waarom jeugdigen buiten de regio worden geplaatst. Het merendeel van de gezinshuisplaatsingen vindt binnen de regio plaats. Uiteraard komt het voor dat er buiten de regio moet worden geplaatst. Genoemde redenen om buiten de regio te plaatsen zijn: spoed, inhoudelijke redenen zoals veiligheid, maar ook omdat er binnen de regio geen plekje is voor een specifieke jeugdige met een specifieke behoefte. Gezinshuizenzorg betreft, op een enkele uitzondering na, altijd voltijdplaatsingen.

Toegang tot gezinshuizenzorg: De verwijzers geeft aan dat gezinshuizen het lastigst te vinden zijn voor jeugdigen vanaf 14 jaar. Aanbieders herkennen dit en geven aan dat er een schaarste is aan gezinshuizenzorg waardoor de wachttijd kan oplopen tot 1 jaar. Vanuit de vragenlijsten ingevuld door de aanbieders komt ook naar voren dat de wachttijd bij de meeste gezinshuizen 4 weken tot 1 jaar is.

Groepsgrootte en huiselijkheid: De gemiddelde groepsgrootte is 4 kinderen. Meer is ook niet wenselijk omdat dan de aandacht teveel verdeeld moet worden onder de kinderen. Dit komt het gezinsgevoel niet ten goede. Gezinshuizen bieden zoveel mogelijk gebruik van een gezinsstructuur, waarbij nabijheid, huiselijkheid vooropstaan. Sfeer van huiselijkheid wordt vaak gezocht in de inrichting van het huis.

Clienttevredenheid: Elk gezinshuis maakt gebruik van een klanttevredenheidsonderzoek en/of evaluaties per cliënt als onderdeel van het kwaliteitssysteem. Het zou helpend kunnen zijn om deze resultaten en ervaringen meer te benutten in de doorontwikkeling van gezinshuizenzorg.

Uitstroom: Bij gezinshuizenzorg komt het regelmatig voor dat jeugdigen uitstromen na hun 18^e verjaardag. Dit past bij de wetgeving rondom gezinshuizen die verblijf in een gezinshuis mogelijk maakt voor jongeren tot 21 jaar. Voor het 18^e levensjaar starten de gezinshuisouders al veelal met de weg naar zelfstandigheid. Alle uitstroomprofielen komen voor en er is te weinig informatie om iets te kunnen zeggen over waarom het ene profiel vaker voorkomt dan het andere. Enkele kinderen stromen uit naar de WLZ.

⁵ In deze analyse hebben we voornamelijk alleen gebruik gemaakt van beschikbare data van gecontracteerde aanbieders. We weten dat dit type jeugdhulp ook relatief veel via een PGB verstrekking wordt ingezet.

1.1.8 Kansen en aanbevelingen vanuit verwijzers, aanbieders en cliëntvertegenwoordiging over gezinshuiszorg

Samen met aanbieders van gezinshuizen en specialistische jeugdhulp mogelijkheden onderzoeken om een aanbod voor jeugdigen vanaf 14 jaar te creëren. Dit is op dit moment de meest lastige doelgroep om te plaatsen, met name wanneer het gaat om jongens. Daarnaast noemen aanbieders van gezinshuizen dat dat zij behoefte hebben aan flexibel in te zetten GGZ expertise. Het makkelijker beschikbaar maken van GGZ expertise voor gezinshuisouders.

Bij gezinshuiszorg wordt in de meeste gevallen contact onderhouden met de biologische ouders of leefwereld van de jeugdige. Vanuit verschillende aanbieders bestaat een wens om het oorspronkelijke systeem (ouders en overige belangrijke personen) van de jeugdige nog intensiever te betrekken.

Gezinshuizen specifiek: uitbreiding gezinshuiszorg

Uit de gesprekken met de verwijzers en aanbieders is naar voren gekomen dat er behoefte is aan het uitbreiden van gezinshuiszorg. Gemeenten en aanbieders zouden het aanbod in plekken moeten laten groeien voor zelfstandig wonen van jongeren, waar nog een beetje begeleiding nodig is. Vanuit de woonanalyse wordt duidelijk dat er een belangrijke opgave is aan gemeenten om gezinshuiszorg ook mogelijk maken voor de doelgroep van 21+. Dit in samenhang met Wmo en aanbieders. Het gaat hierbij om uitbreiding in langere begeleiding, niet zozeer in meer plekken volgens de aanbieders. Drie gezinshuizen geven aan dat zij hier mee bezig zijn. Deze gezinshuizen benoemen dat hier vraag naar is in hun gezinshuizen.

IV. Overig jeugdhulpverblijf

1.1.9 Huidig aanbod Overig jeugdhulpverblijf.

Algemeen⁶

<i>Jaar</i>	<i>Aantal jeugdigen per jaar</i>	<i>Gemiddelde kosten per jeugdige per jaar</i>	<i>Kosten overig jeugdhulpverblijf totaal per jaar</i>
2018	116	€31.893,-	€3.699.635,-
2019	115	€42.967,-	€4.941.253,-
2020	120	€40.176,-	€4.821.151,-

Toeleiding | Inhoud overig jeugdhulpverblijf | Uitstroom

Voor overige vormen van jeugdhulpverblijf zijn uitkomsten zeer divers. De overige vormen van wonen betreffen m.n. woongroepen, fasehuis en KTC. Dit wordt in het overgrote deel in voltijd uitgevoerd. Aanbieders benoemen dat de locaties voor overig jeugdhulpverblijf vooral binnen de regio zijn gevestigd. De capaciteit bij de aanbieders varieert van 8 tot 16 plekken. Kleinschaligheid, inrichting en sfeer dragen bij aan het huiselijke gevoel.

Aanbieders werken allemaal met cliënttevredenheidsonderzoeken als vast onderdeel van hun aanbod. Sommige aanbieders voeren kwalitatieve gesprekken met de jeugdigen (bijvoorbeeld door middel van de gedragswetenschapper) om hulp zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de wensen van de jeugdige. Ook de uitstroom is zeer divers. Onder andere naar WLZ en Beschermd Wonen, die vaker voorkomen bij dit woontype. Bij de meeste aanbieders start vanaf 16 jaar het begeleidingstraject naar zelfstandigheid of vervolgplek. Binnen KTC en fasehuizen licht de nadruk bij deze begeleiding op trainen richting zelfstandigheid. Zoals werken aan financiën, huisvesting, school, werk etc. Een aantal aanbieders begeleidt jeugdigen voor minimaal een half jaar na uitstroom naar een zelfstandige woonruimte.

1.1.10 Kansen en aanbevelingen vanuit verwijzers en aanbieders over overige jeugdhulpverblijf

Uit de gesprekken met de aanbieders en de vragenlijsten die er zijn ingevuld, komt naar voren dat de overgang naar zelfstandig wonen soepeler zou moeten gaan. Een aanbieder werkt al met de methode om de jeugdige bij aanmelding in een trainingshuis, direct aan te melden bij een passende woningbouwvereniging. Zij geven aan dat dit een stap is in de goede richting naar een betere overgang tot zelfstandigheid en een zelfstandige woning.

⁶ In deze analyse hebben we vooralsnog alleen gebruik gemaakt van de data van gecontracteerde aanbieders.

Deel 2: Waar leidt bovenstaande toe?

1.1.11 Implicaties voor alle woontypen:

Netwerk

Uit antwoorden van alle partijen kwam naar voren dat er nog meer aandacht zou moeten komen voor het netwerk binnen plaatsingen. Voor alle woontypen is de wens om in contractering mogelijk te maken om ouders en andere belangrijke personen uit het netwerk structureler te kunnen betrekken. Door aanbieders wordt met name gedoeld op meer tijd voor ouderbegeleiding als onderdeel van de geboden hulp. De verwijzers doelde op het eerder betrekken van het netwerk. Door alle partijen is genoemd dat er nóg eerder aandacht moet komen voor een gedegen netwerkanalyse. Cliëntvertegenwoordigers en de verwijzers benoemen met name dat *het moment* van de netwerkanalyse belangrijk is. Zij geven aan dat het soms als te laat is wanneer sprake is van een dreigende uithuisplaatsing en dat er meer tijd moet komen voor een gedegen netwerkanalyse vóórdat er crisis ontstaat.

Flexibiliteit in expertise

De verwijzers en aanbieders missen de mogelijkheid om een flexibel aanbod in te zetten in gezinshuizen of pleegzorg. Bijvoorbeeld een bed dat op de achtergrond beschikbaar is, waarbij elke jongere een vaste mentor/JIM heeft. Knelpunten die hierbij genoemd zijn is dat de samenstelling van een groep vaak veranderd als een aantal kinderen deeltijd verblijft. Het is een dilemma wat verder uitgewerkt moet worden hoe we meer deeltijd aanbod kunnen organiseren. Hierbij geven respondenten aan dat er expliciet moet worden gekeken naar hoe aanbieders en betrokkenen de plaatsing kunnen afbouwen, bijvoorbeeld door het inzetten van deeltijd varianten. Daarnaast komt bij alle woontypen naar voren dat er meer flexibel inzet van GGZ-expertise mogelijk maken om te kunnen voorzien in vragen van een zwaardere doelgroep.

Vanuit cliëntperspectief wordt door zowel het formele als informele netwerk gepleit voor een flexibel inzet van een waakvlam. Ook voor ouders die geen formele plaatsingen hebben in een voorziening. Dit geldt eigenlijk breder dan alleen wonen. Cliëntvertegenwoordigers hebben aangegeven dat het in essentie gaat of zij vragen kunnen stellen aan iemand. Ze geven aan dat ouders en jeugdigen het dan zelf langer vol kunnen houden.

Overige punten bij alle woontypen

In alle gesprekken is de overgang naar 18+ (of 21+) een van de eerst genoemde punten waar men met elkaar moet blijven ontwikkelen. Dit kan door het ontschotten van gemeentelijke regelingen en het harmoniseren van werkprocessen en producten/ diensten. Daarnaast vragen respondenten meer aandacht voor de jongeren die 24-uurs toezicht nodig hebben waar nu geen passende plekken voor zijn in alle woontypen. Specifiek voor jongeren die uitstromen vanaf jeugdhulp plus. Voor deze jongeren is er specifiek aandacht nodig voor een soepele overdracht en moet mogelijk aanvullend aanbod worden ingericht of extra expertise worden ingevlogen.

Wat betreft het vinden van een passende plek, wordt vaker genoemd dat het gaat om matching tussen jeugdige en pleeggezin, gezinshuis of logeervoorziening. Er is dan niet zozeer tekort aan een specifieke expertise of type jeugdige, maar verschilt per jeugdige en situatie of deze passend is. Vanuit cliëntvertegenwoordigers naar voren gekomen de vraag in hoeverre aanbod bij de verwijzers bekend is. Daarnaast is er vraag van aanbieders in meer zicht op het huidige aanbod. Zij zouden graag inzicht krijgen in cliëntenaantallen die nu niet op een passende plek zitten. Om dit goed te kunnen monitoren, dienen gemeenten, SOJ en aanbieders verder uit te werken hoe we dit praktisch kunnen vormgeven.

1.1.12 Aanvullende adviezen

Vanuit onze eigen data weten we goed niet waar jeugdigen worden geplaatst. Vanwege toenemende vraag naar inzicht in buitenregionale plaatsingen is het advies om een aantal gegevens bij te gaan houden zoals redenen waarom jeugdigen buiten de regio worden geplaatst. Dit zou onderdeel moeten zijn van het monitoren van het jeugdhulpgebruik. Als onderdeel van de monitor is het advies om de reden in alle gevallen op te vragen en vast te leggen. Dit vraagt wel wat voor de administratieve systemen van de SJT en de SOJ. Dit moet verder worden uitgewerkt door de betrokken partijen.

1.1.13 Wat hebben we hiervoor ingericht (miv 1 januari 2022)?

Met ingang van de nieuwe contracteringsperiode richten we in ieder geval de volgende elementen in:

- a. Cliëntgebonden tijd is declarabel. Dat betekent dat niet alleen de cliënt contacttijd (het daadwerkelijke uur dat een gesprek duurt) declarabel is, maar ook de tijd die een hulpverlener bestaat rondom dat uur daadwerkelijk contact. Met deze bekostiging faciliteren we de beweging van de hulpverlener naar de jeugdige, het gezin en hun leefomgeving. De (extra) tijd die dit kost kan immer gedeclareerd worden.
- b. Mogelijkheid tot het inzetten van ambulante hulp als substitutie voor jeugdhulp met een verblijfscomponent.
- c. Beschikbaarheidsbekostiging voor crisisbedden; door de bekostiging van crisisbedden onafhankelijk te maken van de bezetting van het bed, beogen we meer ruimte te creëren om in crisissituaties ambulante hulp in te zetten. De financiële noodzaak om bedden te bezetten vervalt. Deze gecreëerde ruimte koppelen we aan de verplichting het in Coronatijd ontstane crisismeldpunt voort te zetten en de belangrijke opgave, om meer jeugdigen en gezinnen in crisissituaties ambulante te ondersteunen en helpen.
- d. Op aangeven van de verwijzer (specifiek st Jeugdteams en de GI's) kan afgeweken worden van het opgenomen normenkader per omschreven dienst en de basisafspraken m.b.t. declaratie van afwezigheidsdagen, ter voorkoming van uithuisplaatsingen en/of escalatie en ter bevordering voor het (deels) opgroeien in de eigen leefomgeving. Wanneer de centrale intake operationeel is (zie kernwaarde dienstbaar vakmanschap) krijgt deze een belangrijke rol in de overweging of afwijking van het normenkader c.q. de afwezigheidsdagen noodzakelijk is.
- e. De mogelijkheid tot het inzetten van de volgende nieuwe diensten/ algemene voorzieningen: jeugdhulp op school, BSO+, netwerkanalyse, ouderschapsdiagnostiek en gezinsbehandeling.
- f. Ruimte voor (tijdelijke) groei van jeugdhulpvoorzieningen met een wooncomponent binnen de regio.

- g. Mogelijkheid tot toetreden van nieuwe jeugdhulpaanbieders in segment Wonen.
- h. In vervolg op Veilig opgroeien is teamwerk wordt toegewerkt naar 0 uithuisplaatsingen van kinderen met een beschermingsmaatregel. Er wordt gestart in 2 gemeenten met het uitbreiden van de samenwerking van lokale teams en veiligheidspartners met aanbieders van jeugdhulp en volwassenenzorg en partijen uit het brede sociale domein van gemeenten.

1.1.14 Wat gaan we hiervoor inrichten (vanaf 2022)?

Samen met relevante jeugdhulpaanbieders stellen we in 2022 een plan op over de noodzakelijke bedden capaciteit (kwantiteit en kwaliteit) en heroverwegen zo nodig in het kader van doelmatigheid de huidige bekostigingswijze. (zie ook kernwaarde 6: Doelmatige inzet van middelen). Met elkaar moeten we de juiste balans vinden tussen kernwaarde 1 en kernwaarde 6. Binnen dit plan worden tenminste de volgende elementen verder uitgewerkt:

- a. Hoe gaan we om met een groter leegstandspercentage door de toename van deeltijd ten koste van voltijd?
- b. Hoe behouden we een landschap met voldoende 'bedden' mogelijkheden? Als iedereen los van elkaar gaat ambulantisieren en afdelingen sluiten, ontstaan het risico dat onvoldoende jeugdhulp beschikbaar is
- c. En alles bij elkaar: hoe voorkomen dat we straks veel lege bedden betalen, terwijl de middelen hard nodig zijn voor andere hulp? (beschikbaarheidsbekostiging crisisbedden + ambulante hulp als substitutie van verblijf+ afwijken van norm afwezigheidsdagen bij noodzakelijk deeltijdverblijf in het kader van terug naar huis traject). indien noodzakelijk wordt de beschikbaarheidsbekostiging van (uitsluitend) crisisbedden hierin heroverwogen)

Om deze opgave goed met elkaar vorm te geven is onderlinge samenwerking van jeugdhulpaanbieders op organisatieniveau essentieel. De regio heeft met de opsomming in paragraaf 1.3 een aantal randvoorwaarden ingericht om deze ontwikkeling mogelijk te maken, maar gaat graag in gesprek als aanvullende voorwaarden noodzakelijk zijn.